

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1889.   Första Kammaren.   N:o 8.

Onsdagen den 13 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 6 i denna månad.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 9 och 12 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till Kongl. hof- och slottsstaterna.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 9 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 9 och 12 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet.

1 punkten.

Mom. a).

Herr *Smith*, som på begäran erhöll ordet, uppläste ett skriftligt anförande af följande lydelse:

Ang. ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.

Ehuru jag håller före, att afgörande betänkligheter ej bort möta mot en mera *direkt* åtgärd, än den ntskottet föreslår i litt. b) af 1:sta punkten, skall jag dock icke yrka någon förändring i hvad utskottet under litt a) hemställt. Men hvad jag ej kan underlåta att anmärka, det är, att en *nedläggning af anslagen* under tredje hufvudtiteln *icke*

Ang. ordinarieär hufvudsaken. Jag nekar visst icke, att den är möjlig och önskvärd — exempelvis må nämnas, att Danmarks utrikesbudget icke uppgår till 400,000 kronor — men ännu väsentligare synes mig vara att upphäfva det undantagsförhållandet, att den allra största delen af utgifterna under tredje hufvudtiteln bestämmes af Kongl. Maj:t efter eget godtfinnande. Med andra ord hvarför skulle icke Riksdagen, såsom i andra både större och mindre länder sker, fastställa löner för de bestämda platserna? Hvarför skulle ej Riksdagen här som i andra fall bevilja pensioner? Och hvarför släpper den till medel till hemliga utgifter? Vi hafva ej, böra åtminstone ej hafva någon storpolitik, och således behöfves icke för det ändamålet någon spionerings- eller korruptionskassa. Hvertill användas då dessa medel? Riksdagen skall säkerligen en dag finna sig nödgad att äfven i fråga om tredje hufvudtiteln utöfva sin finansiella magt i hela dess omfång, ty först derigenom skall den få en sådan inflytelse på denna gren af statsförvaltningen, att den kan inom densamma framtvinga ett bättre sätt att rekrytera personalen, ett bättre befordringssystem och bättre tillsyn, hur vederbörande uppfylla sina skyldigheter. En nedprutning af anslagen skall ej ensamt åstadkomma detta resultat.

(Forts.)

Hvad denna nedsättning angår, hvartill utskottet föreslår att öfverlemnna initiativet åt Kongl. Maj:t, vill jag vidare anmärka, att den bör gälla icke blott de mest i ögonen fallande summorna — ministerstaten och konsulsstaten — utan ock utrikesdepartementets expedition. Kan det verkligen anses rimligt, att för den oändligt enkla förvaltningen och redovisningen af 600,000 kronor skall finnas en »kameralafdelning» med sin särskilda högt aflönade chef, och att detta departements anslag för expenser och extra utgifter uppgå till öfver 65,000 kronor, medan expens- och extrautgiftsanslagen å åttonde hufvudtiteln för ecklesiastikdepartementet med underlydande verk uppgå till 37,000 kronor? I förbigående må ock erinras att utrikesdepartementets budget har inkomster, som ej synas här, enligt hvad statsrevisorerna år 1885 påpekade.

Ehuru jag, som sagt, icke tror att en nedsättning af anslagen ensamt för sig leder till målet, bestrider jag icke att dock något derigenom vinnes, nemligen att det belopp, som kastas bort, icke blir så stort. Jag säger: *kastas bort*, och ej ens detta uttryck angifver till fullo verkliga förhållandet. Ty sådant är detta, att det vore bättre för svenske mäns rätt, om på vissa främmande orter icke funnes någon svensk diplomatisk eller konsular-representation, än att den skall vara lemnad i så oskickliga händer, som för närvarande flerstädes är fallet. Jag ser visserligen att utrikesministern låter sitt officiösa organ, Stockholmspost, fortfarande angripa mig — och detta så oafåtligt, att omsorgen härom måste väsentligt inkräkta på den tid, utrikesministern och hans departement borde använda för de göromål, som Riksdagen så drygt aflönar — jag ser visserligen också att han här om dagen sökte bryta udden af hvad jag kan hafva att andraga med den anmärkningen, att jag talar i egen sak. I egen sak? Ja visserligen, men hvad gör då utrikesministern i Posttidningen och i Stockholmspost — talar han kanske icke der i egen sak? Och när har det blifvit otillåtligt att tala i egen sak? Men, om kammaren behagade förutna

Ang. ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)

mig en stunds uppmärksamhet, hoppas jag göra klart att det, som utrikesministern låter sina officiösa pennor kalla min »egen sak», är i ännu högre grad landets sak. Jag skall emellertid här i olikhet med herr utrikesministern, som fortfarande använder sitt nämnda organ för att vilseleda opinionen om den fråga, som nu är underställd konstitutionsutskottets och i sinom tid kommer under kammarens pröfning, icke nu yttra ett ord om denna fråga, den — om jag så får säga — *gamla* svensk-spanska spritfrågan. Deremot skall jag hafva den äran att meddela några upplysningar om en *ny* svensk-spansk spritfråga, som just nu håller på att växa upp, jag kan väl säga, i vårt utrikesdepartements och vår ministers i Spanien höga hägn. Och dessutom har jag att meddela flere andra exempel uppå hvad en svensk undersåte har att befara och att lida, om hans rätt och legitima intressen på något sätt bero af utrikesministerns och några af de i främmande land austälde svenska sändebudens och konsulernas åtgöranden — af deras oskicklighet, eller af deras dåliga vilja. Det fins väl icke någon svensk man, som härom fått förvärfva en så vidsträckt och så dyrköpt erfarenhet som jag. Treune undantag i min erfarenhet är det dock en skyldighet och ett nöje att nämna: de Förenade rikenas generalkonsul i London och deras ministrar i Paris och Wien, hvilka visat mig ett välvilligt tillmötesgående, som det är mig kärt att med tacksamhet erkänna.

Det torde hafva kommit till kammarens kännedom, att återupptagandet af Karlshamns spritförädlingsaktiebolags verksamhet, hvilket med stor otålighet afvaktas af de talrika arbetarne och för öfrigt af hela orten, skulle vara nära förestående; jag kan tillägga, att för affärens bedrivande nödigt kapital står till buds enligt definitivt afslutade aftal. Men — nu ingår dag för dag från Madrid den ena underrättelsen mer oroande och hotande än den andra. Jag står nu inför utsigten till en ny spritskattelagstiftning i Spanien, som — om den kommer att i strid med traktaten tillämpas mot från Sverige utförd sprit — absolut tillintetgör hvarje försök att vidare fortsätta den på traktaten baserade affären i Spanien.

Herr grefven och talmannen bjöd nu medelst klubbslag tystnad och yttrade:

De enskilda angelägenheter, hvilka här berörts, torde icke vara föremål för kammarens pröfning eller öfverläggning. Enligt 90 § regeringsformen äro sådana enskilda affärer helt och hållet uteslutna från öfverläggningarna och få icke på något annat sätt behandlas än enligt 57 § riksdagsordningen, hvilken lyder: »Derest af riksdagsman eller af annat utskott, än konstitutionsutskottet, fråga hos kamrarne väckes, att statsrådet eller någon dess ledamot eller föredragande sitt embete på obehörigt sätt utöfvat, böra dervid endast följande ordalag nyttjas: 'det är anledning till anmärkning mot statsrådet, eller den eller den ledamoten eller föredraganden, hvarom remiss begäres till konstitutionsutskottet, inför hvilket anledningen skall uppgifvas.' Sådan remiss skall då genast ovägrigen verkställas. Vid kammares öfverläggning om sådan fråga gälle i afseende på Konungens beslut uti mål, som röra enskilda personers eller korporationers rättigheter och angelägenheter, hvad uti 107

Ang. ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)

§ regeringsformen stadgadt är.» 90 § regeringsformen lyder: »Under Riksdagens, dess kamrars eller utskotts öfverläggningar och pröfning må icke uti något annat fall eller på något annat sätt, än grundlagarne bokstafligen föreskrifva, komma frågor om embets- och tjänstemäns till- och afsättande, regerings- och domaremagternas beslut, resolutioner och utslag, enskilda medborgares och korporationers förhållanden, eller verkställigheten af någon lag, författning eller inrättning.»

Kammaren behagade således finna, att någon vidare utredning af de enskilda förhållanden, som nu varit föremål för herr Smiths anförande, icke kan vid detta tillfälle förekomma.

Herr Smith: Grundlagen är mig icke obekant, och för att icke öfverskrida den har jag skriftligen affattat mitt anförande och jag vågar tro, att, om herr greffen och talmannen samt kammaren täckts höra mitt anförande till slut, någon befogad anledning icke skulle hafva funnits att frångåta mig ordet, då jag på grundlagsenligt sätt begärt det. Jag tror, att diskussionen ofta i denna kammare sväfvat ut långt mer, än hvad jag i mitt anförande nu gjort. Jag har endast gjort en resumé öfver passerade fakta, som äro för kammaren okända, och jag tror, att kammaren skulle varit mig tacksam för, till och med önskat och hållit mig räkning för, att jag lemnat dessa upplysningar. Då jag faktiskt är förorättad mer än någon annan svensk man, så hemställer jag till kammaren, huruvida icke kammarens ledamöter skulle finna det billigt och rättvist, att jag åtminstone gör meddelanden öfver hvad som träffat mig, och dermed tror jag icke alls, att jag berör någon af de paragrafer, som nyss blifvit upplästa. Jag har redan till konstitutionsutskottet inlemnadt en så beskaffad anklagelse, som i riksdagsordningen föreskrifves; men detta är icke någon anklagelse, ty det rör sjelfva tredje hufvudtiteln. Jag hemställer till kammaren, att jag måtte få läsa mitt anförande till slut. Kammaren behagade bestämma, och jag skall lyda.

Herr greffen och talmannen: Om herr Smith i sitt anförande håller sig endast till hvad som är föremål för öfverläggning vid detta tillfälle, nemligen anslagen under tredje hufvudtiteln, är derom intet att säga; men en utredning öfver de lidanden, för hvilka herr Smith anser sig hafva varit utsatt i sina enskilda affärer, hör icke till den fråga, som är under behandling vid detta tillfälle, eller till utgifterna under tredje hufvudtiteln — det hör, förmodar jag, till den anklagelse han framställt i konstitutionsutskottet, ehuru jag naturligen icke vet hvad den innehåller.

Herr Smith: Den del af mitt anförande, som rörde mig personligen, var endast några få ord. Det, som nu följer, rör icke mig.

Herr greffen och talmannen: Var då så god och läs upp hvad som icke rör herr Smith.

Herr Smith: Att Spanien för en sådan lagstiftning, som kommer i strid med äfven den tyska traktaten, kan erhålla Tysklands öppna eller tysta bifall, synes icke vara osannolikt — ty Tyskland vinner

då att äfven det nya försöket till en spritexport från Sverige varder tillintetgjordt. Frågan är således denna: skola utrikesministern och Kongl. Maj:ts minister i Spanien, den nuvarande eller den som olyckligtvis såges vara designerad till efterträdare, uppoffra Sveriges och svenska undersåtars traktatsenliga rättigheter? Man meddelar mig från Madrid, att herr Grip gifver till känna, så väl att han finner det helt naturligt att spanska regeringen hittills endast rådfrågat Tyskland och ej tagit minsta hänsyn till Sverige, som äfven att enligt hans tanke svenska regeringen icke ämnar göra någon invändning mot de nya åtgärder, Spanien kan finna för godt att vidtaga. Det nu framlagda förslaget innehåller emellertid sådana bestämmelser som följande: sprit som destilleras af vin eller drufrester för att dermed höja sprithalten å vin, underkastas ej annan beskattning än den som motsvarar vinets, medan den importerade spriten skall draga 95 pesetas i stället för traktatstullen 21,10 pesetas per hektoliter. Detta innebär, i strid med traktaten, en sådan olikhet mellan beskattningen å importerad sprit och å inhemsk, att importen utan vidare omöjliggöres. Är det med vederbörandes begifvande eller på deras order som herr Grip förkunnar, att allt detta är i sin ordning — att af traktaten således intet annat återstår än Sveriges *skyldigheter*? Jag har genom denna fråga endast velat fästa kammarens uppmärksamhet derpå.

Jag vågar hemställa, om jag icke härmed gifvit tillfyllestgörande skäl för min utsago, att under nuvarande ledning af utrikesdepartementet en god del af dess budget användes icke till att främja och skydda svenske undersåtars berättigade intressen. Kammaren behagade finna, att om än den gamla svensk-spanska spritfrågan tills vidare betecknar höjdpunkten af utrikesdepartementets missgrepp i handhavandet af de angelägenheter, som åt dess vård äro anförtrödda, detta fall icke är något undantagsfall utan blott *en* af de många allt igenom lika scenerna i ett skådespel både att skratta och att gråta åt.

Jag skall nu bedja kammaren att kasta en blick på Kongl. Maj:ts proposition angående 3:dje hufvudtiteln. Kammaren behagade finna, att de förenade rikena i Wien hafva en envoyé med 40,000 och en legationssekreterare med 6,000 kronors aflöning — och kammaren vet, att Sverige och Norge hafva absolut inga intressen af hvad slag det vara må att bevaka i Wien. När man på denna plats, der *intet* fins att göra, anställer en envoyé med legationssekreterare och uppoffrar 46,000 kronor — men deremot i Madrid, i ett land, å hvilket de förenade rikena hafva en export till värde af några tiotal millioner kronor, anställer ett sändebud af lägre rang och med låg, *jag måste säga för låg aflöning*, och när man till den senare platsen väljer en person som herr Grip, men beröfvar våra intressen den dugande målsman de förut hade i herr Åkerman, då måste man komma till det resultat, att anställande af ministrar är framför allt en hofetikettsfråga, att den höga aflöningen anslås och den presentable mannen sändes till platsen i Wien, der ett kejsarligt hof residerar, men deringa *landets* intressen

Ang. ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)

äro att bevaka, medan den mindre lönen, den lägre rangen och den mindre väl kvalificerade diplomaten befinnes god nog i Madrid, som ej är någon kejsarstad, men der snart sagdt i hvarje ögonblick svenska och norska intressen stå på spel. Är vår diplomatiska representation till för något annat än sken, lek och etikett, så skulle man hafva förfarit tvärt om: använt den större utgiften och den skickligare mannen i Madrid, och sändt herr Grip till Wien, der han visserligen enligt min åsigt icke skulle kunnat göra någon nytta, men lyckligtvis också antagligen varit urständsat att göra skada. Och hade man velat taga steget fullt ut och ingenting offra åt ett tomt sken, så hade man indragit ministerposten i Wien.

Då det nu säges, att ett ombyte förestår i Madrid, så tillåter jag mig fråga herr utrikesministern, om — såsom det också påstås — han har för afsigt att i ögonblicket före sin tillämnade reträtt binda händerna på sin efterträdare, genom att åt honom testamentera, såsom representant i Madrid, en person, som med herr ministern för utrikesärendena och herr Grip moraliskt, om än icke formelt, är medskyldig i den förödmjukelse, den, så vidt jag förstår, rättskränkning, den skada, som Sverige lidit i Spanien. Har herr ministern för utrikesärendena det bedröfliga modet att på detta sätt medverka till att vi skola gå en ny serie af sådana förödmjukelser, rättskränkning och skada till mötes? Och slutligen frågar jag, om den nuvarande Riksdagens majoritet är benägen att genom sitt stillatigande uppmuntra sådana afsigter? Jag ber vidare herr utrikesministern upplysa, hur det kommer till att i Förenta Staterna, dit årligen flere tiotusental af våra landsmän emigrera, der vi hafva handels- och sjöfartsintressen att bevaka, vår legation kan få stå vakant under lång tid? Visserligen har jag härom erhållit underrättelser af den bedröfligaste beskaffenhet, som jag har anledning att hålla för tillförlitliga, men jag skall icke gå de upplysningar i förväg, som herr utrikesministern läser finna nödigt att härutinnan meddela. I sammanhang härmed torde jag få utbedja mig upplysningar, hvart de medel taga vägen, som blifva besparade, när en ministerpost befinnes vara till den grad öfverflödig, att den får stå ledig ett helt år. Icke kan väl utrikesdepartementet behöfva dem för oförutsedda utgifter, ty dess budget är synnerligen väl tillgodosedd. Jag ville förmoda, att en så betydlig besparing kommer statsverket till godo? Man har tillförene mer än en gång frågat, för hvad ändamål vi hafva en legation i Köpenhamn — i förbigående anmärker jag att vår minister der kostar oss 36,000 kronor, medan Danmarks minister i Stockholm har 24,000 — och då har alltid svarats, att så väl handelsförbindelserna mellan de båda rikena som de talrika i Danmark vistande svenske undersåtars intresse gjorde den nödvändig. Nu har man emellertid i Post- och Inrikestidningar fått svart på hvitt derpå, att åtminstone när det gäller svenske arbetare, som utan någon sin förskyllan råka ut för det mest upprörande våld från danska polismyndigheters sida, då vill svenska legationen intet göra för att skaffa upprättelse, och man har icke försport, att herr utrikesministern skulle hafva tillåtit sig att härutinnan vara af olika mening med vår minister i Köpenhamn. Om statsutskottet hållit före, att det under sådana omständigheter är onödigt att med 36,000 kronor aflöna en minister och med 5,000 en legations-

sekreterare, så är det herr utrikesministerns skuld och ingen annans, att en sådan åsigt torde vinna allmänt bifall.

Kammaren täcktes äfven kasta en blick på 3:dje hufvudtiteln pensions- och expektansstat.

Man finner der, att förre ministre plénipotentiaire i Konstantinopel herr Ehrenhoff i slutet af 1887 fått sig en pension å 4,000 kronor beviljad, hälften från kabinetskassan, hälften från konsulskassan. Jag tager mig friheten bedja herr ministern för utrikesärendena lemna kammaren upplysning om de omständigheter, som stå i samband med herr Ehrenhoffs — enligt hvad man berättar — icke alldeles frivilliga afsked, på det att kammaren må sättas i tillfälle att rätt uppskatta de förtjenster, som motiverat denna pensionering, och att rätt bedöma hushållningen med de folkets medel, som Riksdagen uppdragit åt Kongl. Maj:t att, på herr utrikesministerns föredragning, fritt disponera — *fritt, men för rikets nytta*. Kammaren skall då äfven, genom en jemförelse med Kongl. Maj:ts proposition om nionde hufvudtiteln, d. v. s. genom en jemförelse med den utredning, som förebringas, och de summor, som begäras, när en pension måste begäras af Riksdagen, få tillfälle till de mest lärorika betraktelser öfver de olika principer i fråga om *dygdens belöning*, som göra sig gällande, när Kongl. Maj:t pensionerar diplomater och när Riksdagen pensionerar andra statens tjenare.

Jag är statsutskottet tacksam, emedan det satt oss i tillfälle att få en liten inblick i 3:dje hufvudtiteln expektans- och pensionsstats mysterier, så mycket mera tacksam som statsutskottet hvarje år måste förskaffa sig de i bilagan litt. c) förekommande uppgifter, hvilka tillförene meddelades i statsverkspropositionen. Endast i förbigående anmärker jag, att det synes mig underligt, att icke dessa uppgifter nu som förr sjelfmant meddelas svenska Riksdagen, *medan de fortfarande som förr meddelas norska stortinget genom budgetpropositionen*. Deremot måste jag lägga större vikt vid en annan anmärkning mot bil. litt. c). Denna anmärkning träffar icke statsutskottet, som naturligtvis fått taga tablan, sådan den lemnats, och publicerat den i god tro, att den är tillförlitlig. Men den är *icke* tillförlitlig.

Under rubriken pensioner uppgifves, att förre envoyén Björnstjerna först den 10 juli 1884 fått sig en pension å 6,000 kronor beviljad, men det fördöljes, att detta pensionsbelopp, under namnet expektanslön, beviljades redan den 3 april 1880, såsom man kan inhemta af Kongl. Maj:ts statsverksproposition till 1881 års Riksdag. Vidare uppgifves, att f. d. envoyén Palmstjerna fick sin pension å 4,800 kronor först den 23 april 1883, men det fördöljes, att denna pension, under det förvilande namnet expektanslön, tillerkändes honom redan den 1 december 1868, att han således uppburit den i tjugu år — 4,800 kronor multiplicerade med 20 gör en vacker summa. Friherre Palmstjerna har såsom kabinetssekreterare och minister i Konstantinopel tjenstgjort 1859—1868, mindre än 10 år; hur många år förut i kabinettet vet jag ej. Men jag erinrar mig från Kongl. Maj:ts proposition angående 9:de hufvudtiteln, att det är af *Riksdagen* beroende om en underofficer, som nu är 68 år gammal, som tjenat vid ett regemente i 6 år och derefter i 43 år tjenstgjort vid kronoarbetarescorpsen, skall få 600 kronor att lefva på eller icke!

Ang. ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls utskottets i nu föredragna moment gjorda hemställan.

Ifråg satt åtgärd till minskand af utgifter a under tredje hufvudti eln.

Mom. b).

Herr von Hedenberg: Då jag var af olika åsigt inom utskottet angående denna punkts behandling och icke kan inse, att Kongl. Maj:t skall kunna svara annat än afvisande på en sådan fråga som denna, vill jag be att få vidhålla min reservation.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Som herrarne finna har en ledamot af Andra Kammaren, herr J. Anderson i Tenhult, väckt motion om att minska anslagen på denna hufvudtitel med 113,800 kronor eller till 500,000 kronor. Detta yrkande vidhöll han visserligen icke så envist i statsutskottet, men så mycket ifrigare begärde han utredning, huruvida anslagen skulle kunna nedsättas. För min del sökte jag utreda behofven under denna hufvudtitel så långt jag kunde, men min kännedom om detaljerna räckte icke till att tillfredsställa motionären och åtskilliga af utskottets med honom liktänkande ledamöter. Det återstod då ej annat än att öfverlemna åt chefen för utrikesdepartementet att besvara den motsatta sidans förfrågningar. Detta var skälet hvarför jag icke satte mig emot denna skrifvelse, för hvilken jag för resten icke har några sympatier.

Herr Björnstjerna: Utskottet yttrar: »Vid flera riksdagar under de senaste 15 åren har statsutskottet, med anledning af derom väckta motioner, uttalat önskvärdheten af att anslagen under denna hufvudtitel kunde nedsättas. Utskottet vidhåller denna uppfattning». Jag finner mig, med anledning häraf, nödsakad att taga de föregående statsutskottens försvar emot en sådan beskyllning. Förhållandet är icke så som utskottet här angifvit, ty under de senaste 15 åren har, så vidt jag kunnat finna, icke något statsutskott framkommit med ett sådant påstående. Det förhåller sig i verkligheten så, att *före* dessa 15 år har det ofta varit fråga om en nedsättning af anslaget under denna hufvudtitel, men icke under de senaste åren. Vid 1884, 1885 och 1886 årens riksdagar ansåg statsutskottet det under denna hufvudtitel anvisade anslag redan vara så betydligt, att någon *ökning* af detsamma icke borde ega rum. Det är dock någonting helt annat om utskottet förklarar, att någon ökning af anslaget icke bör ega rum eller om utskottet föreslår en nedsättning af detsamma. Under det senaste af dessa tre år föreslog utskottet sjelft i ett senare utlåtande, att ett anslag af 20,000 kronor, utöfver det redan beviljade, skulle på extra stat anvisas för kommersiella attachéer. Utskottet yttrade visserligen på samma gång, att det ansåg en motsvarande nedsättning framdeles kunna göras på ministerstaten, men det yrkade ingen nedsättning af summan för hela hufvudtiteln.

Före dessa 15 år, nemligen vid 1871 års riksdag, yrkade statsutskottet deremot en nedsättning af Sveriges bidrag till ministerstaten från 340,800 till 300,000 kronor. Dessa 40,800 kronor uppfördes också af Riksdagen på extra stat, för att i mån af afgang inom diplomatien

så småningom indragas. Detta fortfor under de två följande riks-^{ifrågasatt åt-}dagarne, oaktadt regeringens bestridande. Vid 1874 års riksdag lyckas^{gärd till min-} det dock regeringen, efter häftiga strider inom Andra Kammaren^{skande af ut-}, att förmå densamma att frångå sitt beslut, hvilket skedde genom vote-^{gifterna under} ring med 90 röster emot 67. Dessa 40,800 kronor uppfördes då å nyo ^{tredje hufvud-} på ordinarie stat, der de sedan dess hafva stått, utan att statsutskottet ^{titeln.} yrkat någon förändring derutinnan. Om man besinnar, att i händelse ^(Forts.) nedsättningen blifvit satt i verket, äfven Norges bidrag skulle nedsättas med omkring 18,000 kronor, fruktar jag, att vårt utrikesdepartement i så fall skulle hafva fått svårt att reda sig. Samma goda skäl, som då förmådde Andra Kammaren att, emot sina förtroendemens i statsutskottet yrkanden, frångå ett beslut, som hade bestått i tre år, förefinnas ännu för bibehållande af det lilla anslag, som utrikesdepartementet hittills haft.

Den ärade talaren på blekingebänken påminde sjelf om ställningen i Spanien, att vi der endast hafva en minister, men icke någon legationssekreterare. Jag ber dock att få påpeka, att det under en lång följd af år varit ett önskemål, att få en legationssekreterare i Spanien. En eller ett par gånger har framställning derom blifvit gjord till Riksdagen, men man har icke lyckats få erforderliga medel dertill. Man har på senare år till och med nödgats indraga de diplomatiska posterna i Rio Janeiro, Lissabon och Athen. De tjenstemän, som nu finnas på dessa ställen, äro antingen aflönade allenast från konsulsstaten eller utan aflöning, som konsuln i Athen, en grek, ganska aktningvärd, men som hvarken känner vårt språk eller våra förhållanden. I Lissabon är för närvarande generalkonsuln visserligen diplomat med titel af minister, men han får dock hela sin lön från konsulskassan. Det finnes således åtskilliga ställen, der man snarare skulle behöfva ett tillskott än en nedsättning.

Jag skall visst icke till något vidlyftigare besvarande upptaga herr Smiths yttranden, men ett par punkter måste jag likväl bemöta. Han yrkade, att de diplomatiska platserna och lönerna borde bestämmas af Riksdagen. Att detta icke sker eller låter sig göra kommer sig helt enkelt deraf, att Sverige och Norge hafva gemensam diplomati. Huru skulle man väl kunna slita frågan, om svenska Riksdagen bestämde löner och platser på ett sätt, men Norges Storting på ett annat? Någon konstitutionel utväg att afgöra en sådan meningskiljaktighet finnes ej. Derför måste, såsom nu, bestämmandet öfverlemnas åt Konungen. Så länge vi icke hafva någon gemensam representation, låter det sig icke göra på annat sätt.

Ett annat af herr Smiths yttranden måste jag äfven besvara, då det rörde mig personligen. Han sade nemligen, att utrikesdepartementet skulle hafva kommit med vilseledande uppgifter, när det meddelat, att jag fått pension från den 10 juli 1884, utan att tillägga, det jag flere år förut stått på expektansstaten. Herr Smith måste likväl medgifva, att det är någonting helt annat att stå på expektansstat emot att hafva pension. Det kan väl icke anses orimligt, att, då jag helt och hållet mot min vilja tvangs att lemna den angenämaste post, jag kunde önska mig, för att inträda i Konungens råd och detta med en mycket lägre lön, också erhöll någon ersättning, när jag lem-

*Ifrågasatt åt-
gård till min-
skande af ut-
gifterna under
tredje hufvud-
titeln.* nade statsrådet, helst som jag då ännu icke var i pensionsåldern. På expektansstaten är man ju skyldig att tjenstgöra, om man dertill kallas, hvilket jag äfven skulle med nöje hafva gjort, men någon ministerpost blef icke ledig förr än jag var för gammal och öfverflyttats på pensionsstaten.

(Forts.)

Enligt min tanke vore det mycket obetänksamt att minska anslaget till utrikesdepartementet. År 1875 uppgick riksstaten till 71 millioner kronor, då den 1889 stigit till 87 millioner. Alla de öfriga departementens anslag hafva under denna tid i högst betydlig mån ökats, medan utrikesdepartementet fått endast en högst obetydlig tillökning, neuligen från 436,800 kronor till 450,800 kronor. Jag kan därför icke annat än yrka afslag på utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Smith: Jag skall tillåta mig att med några ord besvara den siste talarens anförande. Jag har icke sagt, att utrikesdepartementet lemnat »falska uppgifter» och jag har icke heller haft någon afsigt att klandra herr Björnstjerna därför, att han fått vare sig pension eller andra löneförmåner. Jag har endast sagt, att när en uppgift lemnas från ett departement, bör denna innehålla hvad som verkligen passerat, och icke hvad som skett under en viss kortare tid. Det är detta, som jag klandrat. Jag kan icke heller se, hvarför det icke hade gått för sig att lemna den upplysningen, att herr Björnstjerna under den och den tiden haft expektanslön, men från den tiden åtnjutit pension. Då visste Riksdagen hvad den hade att rätta sig efter. Jag har framställt mina anmärkningar endast för att för framtiden få, så väl från utrikes- som öfriga departement, klart och tydligt framhållet hvad Riksdagen bör få veta, men jag har visst icke velat begära någon nedsättning uti pensionen för en så förtjenstfull och framstående man, som herr Björnstjerna. Jag tror, att hans anmärkning emot mig i detta afseende icke är befogad.

Herr Königsfeldt: Ehuru jag icke inom utskottet låtit anteckna mig som reservant emot utskottets hemställan i denna punkt, delar jag dock icke pluralitetens åsigt, utan ber att få instämma med dem, som yrka afslag på den nu föredragna punkten.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr greffen och talmannen, att i afseende på ifrågavarande moment endast yrkats afslag å utskottets deri gjorda hemställan.

Derefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets berörda hemställan och sedan på afslag derå; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

2 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 9 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 11, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående villkoren för sådana statsbidrags åtnjutande.

1 och 2 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

3 punkten.

Lades till handlingarna.

4 och 5 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

6 punkten.

Lades till handlingarna.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 9 och 12 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 9 och 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Örnsköldsviks köping af kronohemmanet 4 $\frac{1}{4}$ seland Norrlungångar n:o 1 i Vesternorrlands län.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 9 och 12 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts afgifna propositioner angående efterskänkande af kronans rätt till vissa danaarf.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Efter föredragning af lagutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 8, angående öfverlemnande till särskilda utskottet af en till lagutskottet hänvisad motion, biföll Kammarerna hvad lagutskottet nämnda memorial hemställt.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande n:o 9.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 11,54 f. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 16 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet friherre *Palmstierna* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen rörande försäljning af åtskilliga kronans jordområden i Malmö m. m.

Denna proposition blef härefter föredragen och på begäran bordlagd.

Justerades protokollen för den 8 och 9 i denna månad.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtande n:o 16, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor;

lagutskottets utlåtande n:o 10, i anledning af väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862; äfvensom

sistnämnda utskotts utlåtande n:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, med förslag till ändringar i förordningarna om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om kommunalstyrelse i Stockholm.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens sistlidna år församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1887.

Företogs val af en ledamot i lagutskottet efter herr Sjöcrona; och befans efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedd:

herr Hasselrot ..... med 61 röster.

Efter förnyad föredragning af lagutskottets den 12 och 13 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 9, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 26 kap. 1 och 8 §§ samt 30 kap. 5 § rättegångsbalken, biföll kammaren utskottets hemställan.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Widmark* under tre veckor från den 18 i denna månad samt herr *Nordenfelt* till och med den 26 innevarande februari.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,18 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 19 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 12 i denna månad.

Anmälades och bordlades
statsutskottets utlåtanden:

n:o 5 a, angående Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning beträffande förändrad organisation af kavalleriet;

n:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. civildepartementet; samt

n:o 17, i anledning af väckta motioner rörande dels nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt dels lindring i rustnings- och roteringsbesvären; äfvensom

lagutskottets memorial n:o 12, i anledning af återremiss från Andra Kammaren af utskottets utlåtande n:o 9 öfver väckt motion om ändrad lydelse af 26 kap. 1 och 8 §§ samt 30 kap. 5 § rättegångsbalken.

Herr Ekenman, Thor, erhöll på begäran ordet och yttrade:
Jag får vördsamt anhålla att få väcka en motion.

Då denna motion till sitt syftemål nära sammanfaller med den, som af herr Gustaf Andersson vid riksdagens början afgafs, och hvilken remitterades till statsutskottet, ber jag få förutskicka den förklaringen öfver dess framkomst, att den härleder sig från yttranden, som jag hört af ledamöter i statsutskottet, hvilka yttranden gifva anledning att befara, det statsutskottet af formella skäl anser sig förhindradt upptaga till pröfning någon annan del af herr Anderssons motion än det yrkande, som i slutet framställes med anhållan om anslag till inlösnings af i landet befintliga margarinfabriker. Då det är alldeles påtagligt, att Riksdagen icke kan bifalla denna del af motionen utan att förut hafva beslutit förbud mot margarintillverkning, har jag, såsom lifligt intresserad i denna för jordbruket snart sagdt vitala fråga, och efter samråd med andra med mig häruti liktänkande ledamöter inom Kammaren ansett mig böra väcka en motion så affattad, att den bör till tillfälligt utskott remitteras, på det att Riksdagen må komma i tillfälle att å nyö taga denna viktiga fråga under ompröfning.

Min motion, med uteslutande af motiveringen, som jag ej vill besvåra Kammaren att åhöra, har följande lydelse:

Efter uppläsande af den i motionen gjorda hemställan afgaf herr Ekenman samma motion, hvilken erhöi n:o 51 och öfverskriften »angående skrifvelse till Konungen med begäran om förbud mot införsel och tillverkning i riket af margarin m. m.»

Motionen blef sedermera på derom framställd begäran bordlagd.

Föredrogs å nyo och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts den 16 i denna månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen rörande försäljning af åtskilliga kronans jordområden i Malmö m. m.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 16 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 16 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 10 och 11.

Upplästes en inkommen skrifvelse af följande lydelse:

Till Riksdagens Första Kammare.

Undertecknad, som af Riksdagens Andra Kammare blifvit vald till ordinarie revisor vid riksbankens afdelningskontor i Malmö, får i följe häraf vördsammast afsäga sig det af Första Kammaren meddelade förtroendet att vara revisorssuppleant vid nämnda afdelningskontor. Tågerup den 16 februari 1889.

Walter Hamilton.

På framställning af herr greffen och talmannen beslöt Kammaren att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa lördag, företaga val af en revisorssuppleant efter greve Hamilton för granskning af riksbankens afdelningskontors i Malmö förvaltning och räkenskaper för sistlidna år.

Efter hemställan af herr greffen och talmannen beslöts, att de ärenden, som blifvit denna dag första gången bordlagda, skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2,42 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
